I sag 228/81

angående en anmodning, som Forbundsrepublikken Tysklands Bundesgerichtshof i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, har indgivet til Domstolen for i den for Bundesgerichtshof verserende »Rechtsbeschwerde« —

PENDY PLASTIC PRODUCTS BV, Helmond (Nederlandene),

rekvirent af fuldbyrdelsespåtegning
og kærende i en »Rechtsbeschwerde«,

vedrørende en af Oberlandesgericht Düsseldorf truffet afgørelse, hvorved kærende nægtedes fuldbyrdelsespåtegning på en af retten i Hertogenbosch, Nederlandene, afsagt udeblivelsesdom,

mod

PLUSPUNKT HANDELSGESELLSCHAFT MBH, Neuss (Forbundsrepublikken Tyskland),

rekvisitus med hensyn til fuldbyrdelsespåtegning
og indkærede i en »Rechtsbeschwerde«,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Bruxelleskonventionens artikel 27, nr. 2, og sammes artikel 20, stk. 3, jf. artikel 15 i konventionen om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile eller kommercielle spørgsmål, undertegnet i Haag den 15. november 1965 (Tractatenblad 1966, nr. 91),

har

DOMSTOLEN (anden afdeling)

sammensat af afdelingsformanden O. Due, dommerne A. Chloros og F. Grévisse,

generaladvokat: G. Reischl
Justitssekretær: J. A. Pompe, assisterende justitssekretær

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

Sagens faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb samt de skriftlige indlæg, der er indgivet i henhold til artikel 20 i statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

Ved en af retten i Hertogenbosch, Nederlandene, den 14. september 1979 afsagt udeblivelsesdom dømtes firmaet Pluspunkt Handelsgesellschaft mbH (herefter benævnt Pluspunkt), der har hjemsted i Neuss i Forbundsrepublikken Tyskland, til at betale firmaet Pendy Plastic Products BV (herefter benævnt Pendy), der har hjemsted i Helmond i Nederlandene, 29 979,25 HFL med renter efter loven fra 6. december 1978 samt de i sagen hidtil på løbne omkostninger med 1 042,15 HFL.

Da Pendy ønskede dommen fuldbyrdet i Forbundsrepublikken Tyskland, indgav firmaet begæring om meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning til Landgericht Düsseldorf, der imidlertid meddelte afslag på begæringen. Landgericht's afgørelse blev under kære stadfæstet af Oberlandesgericht Düsseldorf, som fandt, at meddelelsen af fuldbyrdelsespåtegning på den nederlandske udeblivelsesdom beror på overholdelsen af processuelle grundsætninger, som udtrykkes i Bruxelles-konventionens artikler 27, nr. 2, og 34, stk. 2, dvs. af det indledende processkrifts forkyndelse for eller meddelelse til sagsøgte.

Det fremgår af sagens akter, at det indledende processkrift, der førte til afsigelsen af den nederlandske udeblivelsesdom, den 26. marts 1979 blev overgivet til den nederlandske statsadvokatur med henblik på forkyndelse.

Det indledende processkrift samt indkaldelsen til at møde i sagen skulle forkyndes for Pluspunkt i Neuss på Kaarster Straße 36.

Da Pluspunkt ikke kunne antræffes på den nævnte adresse, udstedte Amtsgericht Neuss den 17. maj 1979 en erklæring om, at det pågældende dokument ikke kunne forkyndes, jf. artikel 6, stk. 2, i Haager-konventionen af 15. november 1965 om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile eller kommercielle spørgsmål.

Da Pluspunkt ikke gav møde i sagen, pålagde den nederlandske ret i Hertogenbosch ved kendelse af 8. juni 1979 af hensyn til iagttagelsen af reglerne i Bruxelles-konventionens artikel 20, stk. 2 og 3, jf. Haager-konventions artikel 15, Pendy af godtgøre, at indkaldelsen var blevet forkyndt i så god tid, eller at alle hertil fornødne foranstaltninger var truffet, at firmaet havde kunnet varetage sine interesser under sagen. Retten udsatte derpå sagen til den 20. juli 1979.

I retsmødet den 20. juli 1979 fremlagde Pendy en handelsregisterudskrift samt en erklæring fra Amtsgericht Neuss, hvorefter Pluspunkt's adresse ifølge det af retten førte handelsregister var Kaarster Straße 26.

På grundlag af disse oplysninger anså retten i Hertogenbosch den ifølge doku-

ment af 26. marts 1979 skete overgivelse til den nederlandske statsadvokatur for tilstrækkelig og afsagde udeblivelsesdom den 14. september 1979, som Pendy har begæret meddelt fuldbyrdelsespåtegning af de tyske domstole.

Pendy's begæring om meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning blev afslået af Landgericht Düsseldorf, hvis afgørelse under kære blev stadfæstet af Oberlandesgericht Düsseldorf.

Oberlandesgericht Düsseldorf fandt, at der i medfør af Bruxelles-konventionens artikler 27, nr. 2, og 34, stk. 3, ved medelelsen af fuldbyrdelsespåtegning på den nederlandske udeblivelsesdom kunne ske en prøvelse af det indledende processkrifts forkyndelse for rekvisitus.

Retten udtalte endvidere, at Nederlandene og Forbundsrepublikken Tyskland begge har tiltrådt Haager-konventionen af 15. november 1965, således at dokumenter skal forkyndes for sagsøgte efter denne konventions regler. Ifølge den af Amtsgericht Neuss afgivne erklæring er en sådan forkyndelse imidlertid ikke sket, da rekvisitus ikke kunne antræffes på den af rekvirenten opgivne adresse, fordi sidstnævnte ikke var bekendt med, at rekvisitus i april 1979 havde flyttet sit forretningssted i Neuss fra Kaarster Straße 36 til Erftstraße 80b.

Efter Oberlandesgericht's opfattelse er den processuelle grundsætning om retten til kontradiktion for Pluspunkt's vedkommende tilsidesat her i sagen, da Pendy har taget helt utilstrækkelige skridt til at få oplyst rekvisitus' forretningsadresse og dokumentere denne over for den nederlandske ret. Det tykse handelsregister indeholder kun oplysning om det pågældende firmas hjemsted, in casu Neuss, og blev derfor ikke ændret ved Pluspunkt's flytning. Det forhold, at den nederlandske ret anså forkyndelsen for forskriftsmæssig, er ikke tilstrækkeligt til, at der kan meddeles fuldbyrdelsespåtegning i medfør af konventionen.

Pendy indbragte i form af en »Rechtsbeschwerde« [1] Oberlandesgericht Düsseldorf's afgørelse for Bundesgerichtshof.

Ved kendelse af 8. juli 1981 har Bundesgerichtshof's VIII. afd. for borgerlige sager besluttet at forelægge Domstolen følgende spørgsmål:

»Kan anerkendelse af en afgørelse i et tilfælde, hvor det indledende processkrift i sagen ikke er blevet forskriftsmæssigt forkyndt eller meddelt den udeblevne sagsøgte i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen, også afslås i medfør af konventionens artikel 27, nr. 2, når retten i domsstaten i medfør af konventionens artikel 20, stk. 3, jf. artikel 15 i Haager-konventionen af 15. november 1965 om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile eller kommercielle spørgsmål, har fastslået, at sagsøgte har haft mulighed for at modtage forkyndelsen i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen?«

Bundesgerichtshof har i forelæggelseskendelsen anført, at ifølge Bruxelleskonventionens artikel 34, stk. 2, kan en begæring om meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning kun afslås af de i artiklerne 27 og 28 i konventionen anførte grunde. Det er Bundesgerichtshof's opfattelse, at artiklerne 34, 27 og 28 i Bruxelleskonventionen angiver domstolens prøvelsesret i anerkendelses- og fuldbyrdelses-

staten. Hvis man — hver gang domstatens ret havde opfyldt sin undersøgelsespligt i medfør af domskonventionens artikel 20 — afviste en prøvelsesret for anerkendelses- og fuldbyrdelsesstatens retter i spørgsmålet, om det indledende processkrift i en med udeblivelsesdom afgjort sag var blevet forkyndt i god tid i domskonventionens artikel 27's forstand, ville prøvelsesretten for domstolene i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten ved udeblivelsesdomme i vidt omfang være ophævet. Det kan på den anden side også hævdes, at på grund af reglen i Bruxelles-konventionens artikel 34, stk. 3, må en i domsstaten truffet afgørelse i henhold til konventionens artikel 20 anerkendes uden yderligere prøvelse i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten.

Forelæggelseskendelsen er blevet registreret på Domstolens justitskontor den 6. august 1981.

I medfor af artikel 5 i protokollen af 3. juni 1971 og artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for Domstolen er der i sagen indgivet skriftlige indlæg af Forbundsrepublikken Tysklands regering ved Christof Böhmer, som befuldmægtiget, af Den italienske Republiks regering ved Arnaldo Squillante, chef for udenrigsministeriets afdeling for retsspørgsmål, traktater og lovgivningsanliggender, som befuldmægtiget, og Avvocato dello stato Ennio Viola, af Det forenede Kongeriges regering ved R. N. Ricks fra Treasury solicitor's Department, som befuldmægtiget, og af Kommissionen ved juridisk konsulent Erich Zimmermann, bistået af advokat Wolf-Dietrich Krause-Ablass, advokatfirmaet Bruckhaus, Kreifels & Winkhaus, 8 Lieberknecht, Düsseldorf. Hovedsagens parter har ikke indgivet indlæg.

Ved kendelse af 24. marts 1982 har Domstolen i medfør af procesreglementets artikel 95, stk. 1 og 2, besluttet at henvise sagen til anden afdeling.

II — Sammenfatning af de skriftlige indlæg

Den tyske regering har anført, at spørgsmålet til Domstolen vedrører fortholdet mellem Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, og samme konventions artikel 20, der ifølge artiklens stk. 3 erstattes af artikel 15 i Haager-konventionen af 15. november 1965.

Den tyske regering har dernæst henvist til, at Domstolen i sin dom af 16. juni 1981 i sag 166/80, Klomps mod Michel, Sml. 1981, s. 1593, har udtalt, »at Bruxelles-konventionen i afsnit II indeholder bestemmelser, som direkte og udførligt regulerer kompetencen for retterne i domsstaten samt bestemmelser om prøvelse af kompetencen og af sagens antagelse til påkendelse. Disse bestemmelser, der er bindende for retten i domsstaten, skal beskytte sagsøgtes interesser. På anerkendelses- og fuldbyrdelsesstadiet, der reguleres i konventionens afsnit III, har dette forhold gjort det muligt at lette retsafgørelsers frie bevægelighed inden for Fællesskabet ved en forenkling af fremgangsmåden i forbindelse med fuldbyrdelsespåtegning, og en begrænsning af antallet af indsigelser, der kan fremsættes mod anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser. Artikel 27, nr. 2, omhandler én af disse indsigelser, idet bestemmelsen, udelukkende for at beskytte sagsøgtes rettig-

heder, foreskriver, at anerkendelse og, sammenholdt med artikel 34, fuldbyrdelse kan nægtes, når de garantier, som opstilles i domsstatens lovgivning og i konventionens selv, undtagelsesvis ikke er tilstrækkelige til at sikre sagsøgte mulighed for at varetage sine interesser for retten i domsstaten.«

Konventionens artikel 27, nr. 2, har som adressat domstolen i den stat, hvori der fremsættes begæring om anerkendelse og fuldbyrdelse, og ikke retten i domsstaten. Af hensyn til den udeblevne sagsøgtes beskyttelse skal reglerne sikre, at en afgørelse kan tvangsfuldbyrdes imod ham, såfremt han under domssagen rent faktisk har haft tilstrækkelig mulighed for at fremføre sine indsigelser.

Endvidere har forbundsregeringen anført, at konventionens artikel 27, nr. 2, suppleres af reglerne i konventionens artikler 46, stk. 2, og 48, hvoraf det fremgår, at en part, som søger anerkendelse eller fuldbyrdelse af en udeblivelsesdom, som hovedregel skal fremlægge det originale dokument, hvoraf det fremgår, at det indledende processkrift i sagen er blevet forkyndt for sagsøgte.

Ifølge konventionens artikler 27, nr. 2, og 34, stk. 2, påhviler det retten i fuldbyrdelsesstaten på grundlag af disse dokumenter at efterprøve, om forkyndelsen har været forskriftsmæssig og er sket rettidig.

Med hensyn til prøvelse af forkyndelsens rettidighed er det den tyske regerings opfattelse, at domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten hverken er bundet af reglerne i domsstaten eller i sit eget retssystem. Det påhviler domstolen at tage stilling til, om den frist, som blev givet sagsøgte, rent faktisk har været tilstrækkelig. Dette kan medføre, at afgørelsen ikke anerkendes, selv om forkyndelsen har været forskriftsmæssig, hvis sagsøgte rent faktisk ikke har haft tilstrækkelig frist til at varetage sine interesser.

Med hensyn til prøvelse af, hvorvidt forkyndelsen har været forskriftsmæssig, jf. konventionens artikel 27, nr. 2, er det almindeligt antaget, at domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten ved denne prøvelse skal anvende domsstatens retsregler. Efter den tyske regerings opfattelse er spørgsmålet imidlertid — i øvrigt sagens hovedspørgsmål — om domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten er frit stillet ved sin prøvelse, eller om den er bundet af en afgørelse, som retten i domsstaten har truffet i medfør af Bruxelles-Konventionens artikel 20, hvori det fastslås, at domsstatens forkyndelsesregler er overholdt.

Den tyske regering har endvidere anført, at ved besvarelsen af dette spørgsmål bør hensyn navnlig tages til et internationalt almindeligt anerkendt princip, hvorefter en domstols frihed i oplysningen af faktum og vurderingen af retsreglerne i en given sag kun er begrænset, hvis dette er udtrykkeligt fastsat. Som eksempel herpå har den tyske regering henvist til den tysk-nederlandske anerkendelses- og fuldbyrdelseskonvention af 30. august 1962 (Bundesgesetzblatt 1965, II. del, s. 27), i hvis artikel 5, stk. 1 det bestemmes, at domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten er bundet af de afgørelser, som retten i domsstaten måtte have truffet vedrørende sin egen kompetence.

Den tyske regering har videre anført, at da Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, ikke indeholder nogen begrænsning i den kompetence, der er tillagt domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten, er denne ikke bundet af en af retten i domsstaten truffet afgørelse vedrørende faktum eller jus.

Denne fortolkning støttes af formålet med Bruxelles-konventionens og Haager-konventionens regler, som går ud på at beskytte sagsøgte ved at betro beskyttelsen til to forskellige retter, nemlig henholdsvis retten i domsstaten

og retten i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten.

Såfremt domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten var bundet af de antagelser, som domstolen i domsstaten måtte have lagt til grund vedrørende faktum og jus, ville Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, være overflødig og overholdelsen af grundsætningen om ret til kontradiktion, der må anses for omfattet af ordre public, ikke længere være sikret.

Ifølge den tyske regerings opfattelse kan bedømmelsen af denne grundsætnings efterlevelse ikke udelukkende overlades til domsstatens ret. Følgelig bliver domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten kontrolinstans for den førstnævnte ret.

Denne fortolkning har efter forbundsregeringens opfattelse støtte i Domstolens dom af 16. juni 1981 i sag 166/80, Klomps mod Michel, Sml. 1981, s. 1593, hvor Domstolen har anerkendt, at selv om en ret i domsstaten udtrykkeligt har erklæret forkyndelsen for forskriftsmæssig, har domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten i medfør af konventionens artikel 27, nr. 2, pligt til at efterprøve, om forkyndelsen rent faktisk er sket rettidigt.

Forbundsrepublikken Tysklands regering har afsluttende foreslået, at det stillede spørgsmål besvares således:

»En i medfør af konventionens artikel 20, stk. 3, jf. Haager-konventionens artikel 15, af retten i domsstaten truffet afgørelse, der fastslår, at sagsøgte har haft mulighed for at modtage sagens indledende processkrift i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen, er ikke til hinder for, at domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten kan prøve spørgsmålet, om den i domsstaten afsagte udeblivelsesdom kan nægtes anerkendelse i henhold til konventionens artikel 27, nr. 2.

Det forenede Kongeriges regering har anført, at Forbundsrepublikken Tyskland og Nederlandene begge har ratificeret Haager-konventionen af 15. november 1965, hvilket indebærer, at retten i domsstaten i medfør af artikel 20, stk. 2, i Bruxelles-konventionen af 27. september 1968 skal anvende Haager-konventionens artikel 15 og skal efterprøve, om sidstnævnte artikels regler er blevet fulgt ved forkyndelsen.

I sit indlæg i sagen forudsætter Det forenede Kongeriges regering i øvrigt — ud fra det præjudicielle spørgsmåls formulering — at den nederlandske ret har fundet, at den måtte anse kravene i Haager-konventionens artikel 15 og i Bruxelles-konventionens artikel 20 for opfyldt.

Regeringen har endvidere anført, at det præjudicielle spørgsmål mere præcist går ud på, om det forhold, at den nederlandske ret har anset forkyndelsen for forskriftsmæssig, afskærer den tyske domstol fra at nægte dommen anerkendelse i medfør af Bruxelles-konventionen.

Bruxelles-konventionens artikel 34, stk. 2, bestemmer, at en begæring om meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning kun kan afslås af de i artiklerne 27 og 28 anførte grunde. I den foreliggende sag er den relevante grund den i artikel 27, nr. 2, nævnte, hvorefter en retsafgørelse ikke kan anerkendes, »såfremt det indledende processkrift i sagen ikke forskriftsmæssigt er blevet forkyndt for eller meddelt den udeblevne sagsøgte i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen.«

Efter Det forenede Kongeriges regerings opfattelse følger det af bestemmelsens klare ordlyd, at det påhviler en domstol, som finder, at en forkyndelse ikke har været forskriftsmæssig eller ikke er sket rettidigt, at nægte anerkendelse. Denne

forpligtelse kan en domstol kun fravige, hvis der er klar — udtrykkelig eller implicit — hjemmel hertil i andre af konventionens bestemmelser. Videre mener regeringen, at man ikke kan fortolke konventionens artikel 27 således, at den udtrykkeligt eller implicit hjemler en undtagelse fra den nævnte forpligtelse. Desuden er der intet til støtte for, at artikel 20 har til formål at begrænse den kompetence, som artikel 27, nr. 2, tillægger domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten.

Endvidere mener Det forenede Kongeriges regering med støtte i Domstolens dom af 21. maj 1980 i sag 125/79, Denilauer mod Couchet Frères, Sml. 1980, s. 1569, at det ville være uacceptabelt at pålægge domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten at anerkende en afgørelse, hvis den mente, at grundsætningen om retten til kontradiktion var blevet tilsidesat i domsstaten.

Regeringen har endvidere — med støtte i en artikel af Droz, »Compétence judiciaire et effets des jugements dans le Marché Commun«, Dalloz 1972, nr. 504-505 — gjort gældende, at artikel 27, nr. 2, har til formål at sikre overholdelsen af en almindelig retsplejegrundsætning, hvorefter en afgørelse må nægtes anerkendelse, hvis sagsøgte ikke har haft mulighed for at gøre sig bekendt med det forkyndte dokuments indhold.

Dette synspunkt støtten også af Jenard, som i sin rapport om Bruxelles-konventionen (EFT C 59, 1979) s. 44 og 45 udtaler, at »godkendelsen [kan] nægtes selv ved en forskriftsmæssig [forkyndelse], hvis den ret, for hvilken anerkendelse [søges], fastslår, at stævningen ikke er blevet forkyndt for sagsøgte i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen«. Regeringen mener derfor, at anerkendelse så meget mere bør nægtes, når — som her i sagen — det indledende processkrift slet ikke er blevet forkyndt for sagsøgte.

Af disse grunde finder Det forenede Kongeriges regering, at det af Bundesgerichtshof forelagte spørgsmål bør besvares bekræftende.

Den italienske regering har anført, at det fremgår af ordlyden af artikel 27, nr. 2, i Bruxelles-konventionen, at domstolene i de kontraherende stater ikke alene har ret, men også pligt, til ikke at anerkende en udenlandsk afgørelse i de i bestemmelsen opregnede tilfælde. Desuden kan domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten selvstændigt efterprøve, om forkyndelsen af det indledende processkrift er forskriftsmæssig, og om den frist, som sagsøgte har haft til at varetage sine interesser, er acceptabel.

Den italienske regering mener endvidere, at denne fortolkning af bestemmelserne støttes af reglen i artikel 34, stk. 3. Når konventionens fædre har anset det for hensigtsmæssigt at bestemme, at »den udenlandske afgørelse .... i intet tilfælde [kan] efterprøves med hensyn til sagens realitet«, følger modsætningsvis heraf, at domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten har en selvstændig prøvelsesret, hvis nærmere omfang er angivet i konventionens artikel 27, nr. 2.

Denne fortolkning støttes endvidere af, at meddelelsen af fuldbyrdelsespåtegning er underkastet ordre public, da retten til kontradiktion er en umistelig og ukrænkelig grundret, som bl.a. omfatter retten til at få tilstrækkelig tid og lejlighed til at forberede sit svar (jf. artiklerne 7 og 8 i FN's verdenserklæring om menneskerettigheder, vedtaget af FN's generalforsamling den 10. december 1948, samt artikel 6 i konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950).

Efter den italienske regerings opfattelse forudsætter meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning på en udenlandsk afgørelse, at denne er truffet i en forskriftsmæssigt gennemført sag. Når derfor retten til kontradiktion er blevet tilsidesat, er der ikke længere tale om en udeblivelsesdom. Sagsbehandlingen er retsstridig og medfører, at afgørelsen er ugyldig, ja en ren nullitet.

Dette understøtter, at domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten har prøvelsesret med hensyn til retssagens forskriftsmæssighed og følgelig den udenlandske afgørelses gyldighed.

Af disse grunde finder den italienske regering derfor, at det forelagte spørgsmål bør besvares bekræftende.

Kommissionen har anført, at efter ordlyden af Bruxelles-konventionens artikel 27, stk. 2, tilkommer det domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten at prøve, om forkyndelsen af det indledende processkrift har været forskriftsmæssig og rettidig.

Det fremgår af Jenard-rapporten (afsnittet om konventionens artikel 27) samt af præmis 15 i Domstolens dom af 16. juni 1981 i sag 166/80, Klomps mod Michel, at domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten ved efterprøvelsen af forkyndelsens forskriftsmæssighed skal anvende domsstatens nationale lovgivning og ikke er bundet af det, som domsstatens ret måtte have udtalt om spørgsmålet.

Kommissionen har fremhævet, at reglerne om forkyndelse af indenretslige dokumenter i udlandet er forskellige i de stater, der har tiltrådt konventionen. Det anføres således i Jenard-rapporten (afsnittet om artikel 20), at efter de tyske regler skal de kompetente myndigheder på det sted, hvor adressaten opholder sig, medvirke ved forkyndelsen, idet myndigheden skal udlevere adressaten en kopi af dokumentet. En tysk domstol kan som hovedregel ikke afsige udeblivelsesdom, medmindre det ved fremlæggelse af et officielt dokument godtgøres, at adressaten rent faktisk har fået det dokument, der skal forkyndes, i hænde. I andre lande, herunder Nederlandene, anses et dokument, der skal forkyndes for en i udlandet bosat person, som forkyndt i det øjeblik, hvor stævningsmanden har overgivet dokumentet til statsadvokaturens repræsentant ved den pågældende ret, eller har sendt det til udenrigsministeriet.

På denne baggrund samt under hensyn til reglerne i artiklerne 20 og 27, nr. 2, i Bruxelles-konventionen, som ikke kræver, at sagsøgte rent faktisk har fået kendskab til det dokument, der skal forkyndes, må det antages, at de tyske retter, der skal medvirke ved fuldbyrdelsen, kun skal efterprøve, om de formelle regler, som i nederlandsk ret gælder om forkyndelse ved overgivelse til statsadvokaturen, er blevet fulgt i den konkrete sag.

Kommissionen har imidlertid fremhævet, at reglerne i Nederlandene, efter hvilke forkyndelse for en sagsøgt i udlandet kan ske på forumstatens område, bevirker, at der kan afsiges udeblivelsesdom mod en sagsøgt, uden at denne har fået kendskab til den mod ham anlagte sag.

Efter Kommissionens opfattelse har Bruxelles-konventionens signatarmagter ved formuleringen af reglerne i artiklerne 20, stk. 2 og 3, og artikel 27, nr. 2, ment, at hvor der er tale om sådanne forkyndelsesregler, bør sagsøgte nyde en ekstra beskyttelse. Dette er grunden til, at prøvelsen af, om forkyndelsen af det

indledende processkrift er forskriftsmæssig og rettidig, samtidig er betroet både retten i domsstaten og domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten.

Denne fortolkning synes Domstolen at have lagt til grund i sin dom af 16. juni 1981 i sag 166/80, Klomps mod Michel, hvori den udtalte, at »domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsestaten ... i almindelighed [kan] indskrænke sig til at efterprøve, om fristen, beregnet fra det tidspunkt, da forkyndelse eller meddelelse er sket forskriftsmæssigt, har givet sagsøgte tilstrækkelig tid til at varetage sine interesser. Dog kan retten tage stilling til, om der i den konkrete sag foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at en forkyndelse eller meddelelse, selv om den er sket forskriftsmæssigt, dog ikke har været tilstrækkeligt til at få fristen til at løbe«.

Ifølge Kommissionen fremgår det af forelæggelseskendelsens oplysninger, at forkyndelsen af det indledende processkrift er sket på en sådan måde, at Pluspunkt ikke har haft lejlighed til at varetage sine interesser. Overgivelsen af det indledende processkrift til den nederlandske statsadvokatur i marts 1979 gav ikke sagsøgte mulighed for at få kendskab til den mod firmaet anlagte sag.

Kommissionen har foreslået, at Bundesgerichtshof's spørgsmål besvares således:

»Domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten kan på de i konventionens artikel 27, nr. 2, anførte betingelser også nægte anerkendelse og fuldbyrdelse af en afgørelse, når retten i domsstaten i medfør af konventionens artikel 20, stk. 3, jf. Haager-konventionens artikel 15, har fastslået, at sagsøgte har haft mulighed for at modtage indkaldelsen i så god til, at han har kunnet varetage sine interesser«.

III — Mundtlig forhandling

Kommissionen ved advokat dr. W.-D. Krause-Ablaß, Düsseldorf, (som Zimmermann's bisidder), har afgivet mundtligt indlæg i retsmødet den 6. maj 1982.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 17. juni 1982.

Præmisser

1 Ved kendelse af 8. juli 1981, indgået til Domstolen den 6. august 1981, har Bundesgerichtshof i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af konventionens artikel 27, nr. 2, og sammes artikel 20, stk. 3, jf. artikel 15 i

Haager-konventionen af 15. november 1965 om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile eller kommercielle spørgsmål (Traktatenblad 1966, nr. 91).

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en »Rechtsbeschwerde« [1], som Pendy Plastic Products BV (herefter benævnt Pendy Plastic), med hjemsted i Helmond, Nederlandene, har iværksat vedrørende en af Oberlandesgericht Düsseldorf truffet beslutning med afslag på en begæring om meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning på en udeblivelsesdom, afsagt den 14. september 1979 af den nederlandske ret i Hertogenbosch, hvorved Pluspunkt Handelsgesellschaft mbH (herefter benævnt Pluspunkt), med hjemsted i Neuss, Forbundsrepublikken Tyskland, blev dømt til at betale Pendy Plastic 29 979,25 HFL med renter efter loven fra 6. december 1978 til betaling sker samt sagens omkostninger med 1 042,15 HFL.

3 Det fremgår af sagen, at det indledende processkrift, der førte til afsigelsen af den nederlandske rets udeblivelsesdom, den 26. marts 1979 blev overgivet til det kompetence statsadvokatur i Nederlandene med henblik på forkyndelse. Dette processkrift samt en indkaldelse til et retsmøde den 27. april 1979 skulle have været forkyndt for sagsøgte i Neuss på adressen Kaarster Straße 36. Den 17. maj 1979 udstedte Amtsgericht Neuss i medfør af artikel 6, stk. 2, i Haager-konventionen af 15. november 1965, som både kongeriget Nederlandene og Forbundsrepublikken Tyskland har ratificieret, en erklæring om, at dokumenterne ikke kunne forkyndes.

4 Da Pluspunkt ikke gav møde under sagen, pålagde den nederlandske ret i Hertogenbosch ved mellemdom af 8. juni 1979 Pendy Plastic at godtgøre, at indkaldelsen var blevet forkyndt i så god tid, at sagsøgte havde kunnet varetage sine interesser under sagen, eller at alle hertil fornødne foranstaltninger var truffet. I et retsmøde i sagen den 20. juli 1979 fremlagde Pendy Plastic en handelsregisterudskrift samt en erklæring fra Amtsgericht Neuss om, at sagsøgtes adresse ifølge det af retten førte handelsregister var Kaarster Straße 36.

1 — O.a.: (omtr.) kæremål vedrørende et retsspørgsmål.

5 På grundlag af disse oplysninger anså retten i Hertogenbosch indleveringen til det nederlanske statsadvokatur i henhold til et den 26. marts 1979 udfærdiget dokument for tilstrækkelig og afsagde den 14. september 1979 en udeblivelsesdom, som Pendy Plastic derpå ved de tyske domstole krævede forsynet med fuldbyrdelsespåtegning.

6 I sin kendelse af 8. juli 1981 har Bundesgerichtshof refereret Oberlandesgericht Düsseldorf's opfattelse, hvorefter Pendy Plastic ikke har udfoldet tilstrækkelige bestræbelser for at få kendskab til Pluspunkt's forretningsadresse og oplyse denne for den nederlandske ret, idet handelsregisteret kun registrerer firmaets hjemsted (her Neuss), som Pluspunkt ikke havde skiftet. Endvidere anså Oberlandesgericht det processuelle princip om retten til kontradiktion for tilsidesat i forhold til Pluspunkt. Retten mente endvidere, at det forhold, at den nederlandske ret havde anset forkyndelsen for forskriftsmæssig, ikke var tilstrækkeligt til at begrunde, at der skulle meddeles fuldbyrdelsespåtegning i medfør af Bruxelles-konventionen.

7 På grundlag heraf udsatte Bundesgerichtshof sagen og forelagde Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Kan anerkendelse af en afgørelse i et tilfælde, hvor det indledende processkrift i sagen ikke er blevet forskriftsmæssigt forkyndt eller meddelt den udeblevne sagsøgte i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen, også afslås i medfør af konventionens artikel 27, nr. 2, når retten i domsstaten i medfør af konventionens artikel 20, stk. 3, jf. artikel 15 i Haager-konventionen af 15. november 1965 om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile eller kommercielle spørgsmål, har fastslået, at sagsøgte har haft mulighed for at modtage forkyndelsen i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen?«

8 Indledningsvis bemærkes, at efter forelæggelseskendelsens grunde angår sagen, hvorunder Bundesgerichtshof har stillet dette præjudicielle spørgsmål, ikke blot anerkendelse, men også fuldbyrdelse i Forbundsrepublikken Tyskland af en afgørelse truffet af en nederlandsk domstol. Dette forhold, som

nødvendigvis må nævnes, er dog i denne sag kun mindre væsentligt, da anerkendelse og fyldbyrdelse af retsafgørelser er reguleret i ét og samme afsnit III i Bruxelles-konventionen. Artikel 34, der omhandler fuldbyrdelse, fastslår, at en begæring om meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning kun kan afslås af en af de i artiklerne 27 og 28 anførte grunde, og disse artikler vedrører anerkendelse af retsafgørelser.

9 Spørgsmålet fra Bundesgerichtshof går således i det væsentlige ud på, om domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten i medfør af Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, kan nægte at anerkende eller meddele fuldbyrdelsespåtegning på en afgørelse, som er truffet af en ret i en anden konventionsstat, eller om førstnævnte domstol er bundet af det resultat, som retten i domsstaten er nået til i medfør af Bruxelles-konventionens artikel 20, stk. 3, jf. artikel 15 i Haager-konventionen af 15. november 1965.

10 Ifølge Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, kan retsafgørelser truffet af retterne i andre kontraherende stater »ikke anerkendes: ... såfremt det indledende processkrift i sagen ikke forskriftsmæssigt er blevet forkyndt for eller meddelt den udeblevne sagsøgte i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen«. Konventionens artikel 46, nr. 2, bestemmer i øvrigt, at den part, der i en kontraherende stat søger anerkendelse eller fuldbyrdelse af en udeblivelsesdom, afsagt i en anden kontraherende stat, skal fremlægge det originale dokument eller en bekræftet genpart, hvoraf det fremgår, at det indledende processkrift i sagen er blevet forkyndt for eller meddelt den udeblevne part.

11 Bruxelles-konventionens artikel 20, stk. 2, bestemmer, at såfremt en sagsøgt, der har bopæl på en kontraherende stats område, er sagsøgt ved en ret i en anden kontraherende stat, ikke giver møde, skal retten udsætte påkendelsen, indtil det er fastslået, at sagsøgte har haft mulighed for at modtage sagens indledende processkrift i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen, eller at alle hertil fornødne foranstaltning har været truffet. I medfør af artikel 20, stk. 3, træder bestemmelserne i artikel 15, i

Haager-konventionen af 15. november 1965 i stedet for de sidstnævnte regler, såfremt det indledende processkrift i sagen skal fremsendes i medfør af denne konventions regler.

12 Som anført i Bundesgerichtshof, er dette netop tilfældet i denne sag, da kongeriget Nederlandene og Forbundsrepublikken Tyskland begge har tiltrådt Haager-konventionen. Dennes artikel 15 angiver ligesom Bruxelles-konventionens artikel 20, stk. 2, men væsentligt mere udførligt og præcist, under hvilke betingelser er indledende processkrift skal anses for forkyndt eller meddelt til en i udlandet bosat sagsøgt, som ikke giver møde.

13 Bruxelles-konventionens bestemmelser skal uden at harmonisere medlemsstaternes forskellige ordninger vedrørende forkyndelse af retslige dokumenter i udlandet sikre en effektiv beskyttelse af sagsøgtes rettigheder. Af hensyn til denne sikring er prøvelsen af, at det indledende processkrift i sagen er forskriftsmæssigt forkyndt, betroet såvel retten i domsstaten som domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten. Det med Bruxelles-konventionens artikel 27 forfulgte formål kræver følgelig, at domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten foretager den i artikel 27, nr. 2, foreskrevne efterprøvelse, uanset hvilken afgørelse retten i domsstaten måtte have truffet i henhold til artikel 20, stk. 2 og 3. Denne prøvelse er kun underkastet en enkelt begrænsning, nemlig den som er angivet i konventionens artikel 34, stk. 3, hvorefter den udenlandske afgørelse i intet tilfælde kan efterprøves med hensyn til sagens realitet.

14 Spørgsmålet fra Bundesgerichtshof må derfor besvares med at domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten kan afslå at anerkende og fuldbyrde en retsafgørelse, når den anser betingelserne i Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, for opfyldt, selv om retten i domsstaten i medfør af bestemmelserne i konventionens artikel 20, stk. 3, jf. artikel 15 i Haager-konventionen af 15. november 1965, har anset det for godtgjort, at den udebleven sagsøgt har haft mulighed for at modtage sagens indledende processkrift i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen.

Sagens omkostninger

15 De udgifter, der er afholdt af Forbundsrepublikken Tysklands regering, Den italienske Republiks regering, Det forenede Kongeriges regering og Kommissionen, som alle har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (anden afdeling)

vedrørende det spørgsmål, som er forelagt den af Bundesgerichtshof ved kendelse af 8. juli 1981, for ret:

Domstolen i anerkendelses- og fuldbyrdelsesstaten kan, når den anser betingelserne i Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, for opfyldt, afslå at anerkende og fuldbyrde en retsafgørelse, selv om retten i domsstaten i medfør af bestemmelserne i konventionens artikel 20, stk. 3, jf. artikel 15 i Haager-konventionen af 15. november 1965, har anset det for godtgjort, at en udebleven sagsøgt har haft mulighed for at modtage sagens indledende processkrift i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen.

Due Chloros Grévisse

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 15. juli 1982.

Justitssekretæren
efter bemyndigelse

H. A. Rühl
Ekspeditionssekretær

O. Due
Formand for anden afdeling